

KS. TOMASZ SMOLIŃSKI

OBOWIĄZKI RODZICÓW ZWIĄZANE Z CHRZTEM DZIECKA

Obligations of parents related to the baptism of a child

Chrzest święty jest, obok bierzmowania i Eucharystii, jednym z sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Jest to pierwszy sakrament jaki przyjmujemy na drodze naszego chrześcijańskiego życia. To właśnie chrzest otwiera drogę do innych sakramentów i jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego. Wraz z chrztem otrzymujemy osobowość prawną w Kościele, a tym samym od tego momentu zaczynamy podlegać przepisom prawa kościelnego¹.

Kościół katolicki zachęca, aby chrzczyć dzieci w pierwszych tygodniach życia. Wyraźne świadectwa chrztu niemowląt widoczne są już w II wieku, jednak możliwe że od samego początku przepowiadania apostoelskiego, gdy chrzczono całe domy, chrzczono także dzieci (Dz 16, 15 i 18, 8). Kościół od początku głosił przekonanie, że „dzieciom nie należy odmawiać chrztu, ponieważ chrzci się je w wierze tego właśnie Kościoła, wyznawanej publicznie przez rodziców, przez chrzestnych i przez innych uczestników”².

W dzisiejszych, trudnych dla Kościoła, czasach, gdy gros katolików odsuwa się od wiary, co skutkuje także mniejszym zainteresowaniem sakramentami świętymi, a nawet jeżeli są one przyjmowane to raczej „dla rodziny”, a nie z prawdziwej, głębokiej wiary i przywiązania do Kościoła katolickiego, należy szczególnie mocno podkreślać obowiązek przyjmowania sakramentów świętych, jaki ciąży na katolikach,

¹ Kodeks Prawa Kanonicznego, Poznań 1984, kan. 849.

² Obrzędy chrztu dzieci według rytuału rzymskiego, Katowice 1972, s. 20.

a przede wszystkim obowiązek ochrzczenia dzieci przez rodziców katolickich oraz związane z tym zadania jakie powinni wypełnić rodzice dziecka i rodzice chrzestni. Ta ważna, a często spychana na bok kwestia – obowiązków rodziców związanych z chrztem dziecka – zostanie podjęta w niniejszym artykule.

1. Prawo rodziców do ochrzczenia dziecka

Prawo do ochrzczenia dziecka daje nie tylko ustawodawstwo kościelne, ale co niezwykle istotne, także ustawodawstwo polskie, dając rodzicom swobodę w wychowaniu dzieci zgodnie ze swoimi poglądami. Art. 53 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi: „Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniem. Przepis art. 48 ust. 1 stosuje się odpowiednio”³. A zatem rodzice mają prawo wychować dziecko wedle swoich przekonań, jednak z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka. Małe dziecko nie ma swojego wyrobionego zdania o religii, wierzy w to co mówią rodzice, bo to oni są autorytetem. Jednak im dziecko starsze, tym więcej zaczyna rozumieć, zastanawiać się i jego poglądy mogą różnić się od poglądów rodziców, dlatego w takim wypadku Konstytucja zastrzega konieczność uwzględnienia wolności sumienia i wyznania oraz wolności przekonań takiego młodego człowieka.

Aby odpowiedzieć sobie na pytania: Po co chrzcić dziecko?, Dlaczego to tak ważne?, Kiedy najlepiej ochrzcić dziecko?, Kogo prosić o chrzest, Jak się do o przygotować? – sięgamy do obrzędu chrztu, ale także do Kodeksu Prawa Kanonicznego, który stanowi, że „Chrztu udziela się z zachowaniem obrzędu przepisanego w zatwierdzonych księgach liturgicznych, poza przypadkiem naglącej konieczności, kiedy należy zastosować tylko to, co jest wymagane do ważności sakramentu”⁴.

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 IV 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483), art. 53.

⁴ Kodeks Prawa Kanonicznego, dz. cyt., kan. 850.

Już poprzedni Kodeks Prawa Kanonicznego, choć niewyraźnie, mówił o tym, że dzieci także są podmiotem chrztu⁵. Trzy lata przed promulgacją nowego kodeksu Kongregacja Nauki Wiary ogłosiła instrukcję na temat chrztu dzieci, w której potwierdza tradycję chrzczenia dzieci nazywając ją „tradycją przejętą od Apostołów”⁶. Natomiast Jan Paweł II w swoim Kodeksie potwierdza podmiotowość dzieci w sakramencie chrztu i zobowiązuje rodziców do jak najszybszego ochrzczenia dzieci⁷.

2. Obowiązek ochrzczenia dziecka przez rodziców katolickich

Prawodawca kodeksowy wskazuje nie tylko na prawo, ale przede wszystkim na obowiązek rodziców do wychowanie potomstwa: „Rodzice, ponieważ dali dzieciom życie, mają bardzo poważny obowiązek i prawo ich wychowanie. Stąd też na pierwszym miejscu do chrześcijańskich rodziców należy troska o chrześcijańskie wychowanie dzieci, zgodnie z nauką przekazywaną przez Kościół”⁸. To na nich spoczywa „najcięższy obowiązek i najpierwsze prawo”⁹ wychowania dzieci, także w aspekcie religijnym. Prawodawca wskazuje na obowiązek rodziców ochrzczenia dziecka jak najwcześniej, najlepiej w pierwszych tygodniach życia, a zatem „możliwie najszybciej po urodzeniu, a nawet jeszcze przed nim powinni się udać do proboszcza, by prosić o sakrament dla dziecka i odpowiednio do niego się przygotować”¹⁰. Natomiast „jeśli dziecko znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci, powinno być natychmiast ochrzczone”¹¹.

⁵ Por. M. Pastuszko, *Prawo o sakramentach świętych w: Normy ogólne i sakrament chrztu*, t. 1, Warszawa 1983, s. 144.

⁶ Por. *Instructio de baptismo parvulorum w: Posoborowe prawodawstwo kościelne*, red. E. Szafrowski, t. 12, z. 2, n. 4.

⁷ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 867-868.

⁸ Tamże, kan. 226 § 2.

⁹ Tamże, kan. 1136.

¹⁰ Tamże, kan. 867 § 1.

¹¹ Tamże, kan. 867 § 2.

Przywołany kanon zobowiązuje rodziców do jak najwcześniejszego zgłoszenia się do proboszcza w celu proszenia o chrzest dla dziecka¹². Wczesne zgłoszenie chęci ochrzczenia dziecka daje więcej czasu na przygotowanie rodziców i chrzestnych do tej ważnej uroczystości, a tym samym pozwala na lepsze przygotowanie do wypełnienia tak ważnego zadania jakim jest wychowanie młodego chrześcijanina. Kościół zachęca rodziców, aby informowali proboszcza swojej parafii o oczekiwanych narodzinach dziecka możliwie najwcześniej, aby kapłan mógł jak najszybciej zacząć z nimi przygotowanie do chrztu. Jeżeli rodzice nie poinformowali proboszcza o oczekiwanych narodzinach dziecka, to najodpowiedniejszym zachowaniem jest, aby ojciec dziecka poinformował kapłana w swojej parafii o narodzinach tuż po tym wydarzeniu i prosił proboszcza o chrzest święty¹³.

Instrukcja Episkopatu Polski z 1977 r. stanowi, że „Należy dążyć do tego, by rodzice zgłaszali dziecko do chrztu najpóźniej dwa tygodnie przed projektowanym terminem. Przy zgłaszaniu powinni być obecni ojciec i matka; jeśli istnieje uzasadniona przyczyna, wystarczy obecność jednego z rodziców”¹⁴. Nieobecność jednego z rodziców podczas zgłaszania dziecka do chrztu może być spowodowana np.: złym stanem zdrowia matki po porodzie, śmiercią jednego z rodziców, a także brakiem kontaktu z jednym z rodziców, najczęściej gdy ojciec dziecka jest nieznan¹⁵.

Zgłoszenie dziecka do chrztu jest jednoznaczne z prośbą o udzielenie tego sakramentu. Podczas uroczystości chrztu świętego rodzice powtórzą prośbę o chrzest jeszcze dwa razy. Po raz pierwszy rodzice na uroczystości proszą kapłana o chrzest dziecka na początku mszy, w momencie powitania ich przez szafarza. Natomiast po raz drugi tuż

¹² Por. M. Pastuszko, *Dzieci jako podmiot chrztu*, „Prawo Kanoniczne” 22 (1979), nr 1-2, s. 95.

¹³ Por. R. Sztymiler, *Obowiązki rodziców w zakresie zapewnienia i przygotowania chrztu dzieci* w: red. A.J. Nowak, W. Słomka, *Chrzest – nowość życia*, Lublin 1992, s. 175.

¹⁴ *Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzielaniu sakramentu chrztu świętego dzieciom* (15 XII 1977), „Wiadomości Diecezjalne Lubelskie” 1978, nr 52, s. 99.

¹⁵ Por. R. Sztymiler, *Obowiązki rodziców*, dz. cyt., s. 175.

przed samym faktem ochrzczenia, czyli przed trzykrotnym polaniem główki dziecka wodą święconą, co świadczy o przyjęciu dziecka do Ludu Bożego, o nadaniu mu osobowości prawnej w Kościele katolickim i stawia ochrzczone dziecko na tej samej pozycji co każdego innego chrześcijanina, łącznie z najważniejszym skutkiem chrztu, czyli możliwością zbawienia.

Odpowiedzialność rodziców dotyczy również zwrócenie się z prośbą o chrzest do odpowiedniego szafarza, czyli do proboszcza własnej parafii¹⁶, mimo że szafarzem chrztu świętego może być każdy biskup, prezbiter lub diakon¹⁷. Natomiast szafarzem nadzwyczajnym sakramentu chrztu może być każda ochrzczonego osoba, która chce i potrafi ochrzcić oraz taka, która ma intencje takie jakie ma Kościół chrzcząc dziecko¹⁸.

3. Troska o ważne i godziwie udzielony chrzest

Norma kodeksowa stanowi że „Zdatnym do przyjęcia chrztu jest każdy człowiek, jeszcze nie ochrzczone”¹⁹, a zatem podmiotem chrztu świętego może być osoba, która jednocześnie spełni dwa warunki, a mianowicie nie przyjęcie wcześniej tego sakramentu i pozostawanie przy życiu. W przypadku pewności, że dziecko nie żyje, nie należy chrzczyć, ponieważ w takiej sytuacji sakrament będzie nieważny²⁰. Natomiast gdy nie jesteśmy w stanie stwierdzić czy dziecko jeszcze żyje, uznaje się na korzyść dziecka, że żyje i należy chrztu udzielić warunkowo, oczywiście jeżeli drugi warunek jest spełniony, czyli dziecko wcześniej nie zostało ochrzczone²¹. Jednak w przypadku braku pewności czy dziecko zostało wcześniej ochrzczone, gdy nie

¹⁶ Por. P. Hemperek, W. Góralski, F. Przytuła, J. Bakalarz, *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. Księga IV. Uświęcające zadanie Kościoła*, Lublin 1986, s. 90-93.

¹⁷ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 861 § 1.

¹⁸ Tamże, kan. 861 § 2.

¹⁹ Tamże, kan. 864.

²⁰ Por. W. Wąsik, *Obowiązki rodziców związane z udzieleniem chrztu dzieciom*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 2002, nr 1-2, s. 176.

²¹ M. Pastuszko, *Prawo*, dz. cyt., s. 57-59.

ma czasu na długotrwałe sprawdzanie, w niebezpieczeństwie śmierci, należy udzielić chrztu warunkowo²².

Zatem ustanowionym w Kodeksie Prawa Kanonicznego obowiązkiem rodziców jest zatroszczenie się o warunkowy chrzest dziecka, jeżeli istnieje nagląca potrzeba jego ochrzczenia i nie ma pewności czy dziecko otrzymało już chrzest, czy jeszcze żyje lub gdy takiej wątpliwości nie da się usunąć. Możliwość warunkowego chrzczenia nie powinna być nadmiernie wykorzystywana. Prawodawca daje taką możliwość, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach pozwala z niej korzystać²³.

Obok warunku ważności chrztu stoi równie ważny warunek godziwości. Prawodawca kościelny zaznacza, że „Do godziwego ochrzczenia dziecka wymaga się:

1. aby zgodzili się rodzice lub przynajmniej jedno z nich, lub ci, którzy prawnie ich zastępują;
2. aby istniała uzasadniona nadzieja, że dziecko będzie wychowane po katolicku; jeśli jej zupełnie nie ma, chrzest należy odłożyć zgodnie z postanowieniami prawa partykularnego, powiadamiając rodziców o przyczynie²⁴. Co ważne, warunki godziwości chrztu, w odróżnieniu od warunków ważności tego sakramentu, dotyczą tylko dzieci.

Zatem aby chrzest można było uznać za godziwy potrzebna jest zgoda rodziców na udzielenie dziecku tego sakramentu. Co prawda prawodawca kodeksowy uznaje za wystarczającą zgodę jednego z rodziców, jednak bardziej odpowiednia jest zgoda obojga rodziców, ponieważ obydwójce są odpowiedzialni za wychowanie.²⁵ Uprawnienie do chrztu wypływa z faktu, iż dziecko rodziców katolickich rodzi

²² *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 845 § 2.

²³ Tamże, kan. 845 § 1.

²⁴ Tamże, kan. 868 § 1.

²⁵ Por. P. Hempterek, W. Góralski, F. Przytuła, J. Bakalarz, *Komentarz do Kodeksu*, dz. cyt., s. 92.

się we wspólnocie z Kościołem katolickim i ma prawo przez chrzest zostać przyjęte do tej wspólnoty²⁶.

Spełnienie drugiego warunku godziwości chrztu jest możliwe do zrealizowania w przypadku, gdy rodzice są katolikami, pozostającymi we wspólnocie z Kościołem i mogą zapewnić dziecku katolickie wychowanie²⁷. Kodeks Prawa Kanonicznego nie zawiera normy, która nakładałaby na rodziców obowiązek wychowania dziecka po katolicku, w związku z czym jeżeli rodzice nie zobowiążą się do wychowania dziecka zgodnie z wiarą katolicką, ale jednocześnie zgodzą się na chrzest dziecka, ich obowiązki związane z wychowaniem katolickim może przejąć ktoś inny, najlepiej osoba z rodziny, która ma codzienny kontakt z dzieckiem. Prawodawca daje taką możliwość z uwagi na prawo dziecka do chrztu, z zastrzeżeniem że będzie ono wychowane we wspólnocie z Kościołem²⁸.

Kodeks Prawa Kanonicznego nie określa skąd wnioskować, że dziecko będzie wychowane po katolicku. Instrukcja Kongregacji Nauki Wiary z roku 1980 zawiera pewne wskazania w tej materii²⁹. Z tej instrukcji dowiadujemy się, iż przy podejmowaniu decyzji o chrzcie dziecka należy kierować się dwiema zasadami:

1. koniecznością chrztu do zbawienia;
2. koniecznością zapewnienia wychowania w wierze i życiu chrześcijańskim.

Jeżeli rodzice dziecka są niewierzący lub niepraktykujący należy odłożyć chrzest dziecka do momentu aż ta przeszkoda zostanie usunięta³⁰. W przypadku małżeństw mieszanych, w których jedna osoba jest wierząca i spełnia obowiązki religijne wystarczy zapewnienie jednego z rodziców, że dziecko zostanie wychowane w wierze katolickiej. W trudniejszych przypadkach, gdy np. rodzice dziecka

²⁶ Por. R. Sztymmler, *Obowiązki rodziców*, dz. cyt., s. 177-178.

²⁷ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 868 § 1 n. 2.

²⁸ Por. J. Sztymmler, *Obowiązki rodziców*, dz. cyt., s. 178.

²⁹ Por. Congregatio pro Doctrina Fidei, *Instructio de baptismo parvulorum*, AAS 72 (1980), s. 1137-1156.

³⁰ Por. P. Hemperek, *Uświęcające zadanie*, dz. cyt., s. 92.

nie mają ślubu kościelnego i nie mogą zawrzeć sakramentalnego związku małżeńskiego, rodzice muszą złożyć pisemne oświadczenie, że dziecko będzie wychowane w wierze katolickiej a oni się do tego zobowiązują³¹.

4. Przygotowanie do chrztu dziecka

Obowiązki rodziców względem dziecka, jego życia i wychowania rozpoczynają się od momentu, w którym mówimy o istocie ludzkiej, a zatem od momentu zapłodnienia. Już wtedy rodzice mają nie tylko moralny, ale przede wszystkim prawny obowiązek troski o swoje dziecko. Także wtedy można mówić o początkowej fazie wychowania dziecka, ponieważ jeszcze w życiu płodowym dziecko słyszy i czuje, a zatem odbiera bodźce dochodzące z zewnątrz i mogą one mieć wpływ na dalszy rozwój człowieka. Dlatego pośrednie przygotowanie do chrztu, który jest następstwem decyzji o katolickim wychowaniu, rozpoczyna się jeszcze przed narodzeniem dziecka. Natomiast po narodzinach dziecka rozpoczynają się intensywne i bezpośrednie przygotowania do chrztu świętego.

Prawodawca kodeksowy zastrzega, że „Sprawowanie chrztu powinno być odpowiednio przygotowane, dlatego [...] rodzice dziecka chrzczonego, jak również chrzestni, powinni być należycie pouczeni o znaczeniu tego sakramentu i o związanych z nim obowiązkach. Proboszcz winien osobiście lub przez innych zatroszczyć się, ażeby rodziców właściwie przygotować pasterskimi pouczeniami a także wspólną modlitwą, zbierając razem po kilka rodzin oraz, gdy to możliwe, składając im wizytę.”³². Rodzice chrześcijańscy powinni wiedzieć o obowiązku ochrzczenia dziecka i skutkach chrztu, dlatego też powinni oni brać udział w katechezach przygotowujących do chrztu dziecka, organizowanych przez parafię, prowadzonych w zorganizowanych grupach lub indywidualnie z poszczególnymi rodzinami.

³¹ Por. A. Skowronek, *Z teologii chrztu*, w: red. A. Skowronek, *Sakrament chrztu*, Katowice 1973, s. 23-24.

³² *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 851 n. 2.

Jednym z podstawowych i niezwykle istotnych obowiązków rodziców związanych z chrztem dziecka jest wybór imienia. Warto zaznaczyć, że Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 r. nakładał na rodziców obowiązek nadania dziecku chrześcijańskiego imienia, czyli imienia po jakimś świętym³³, w innym wypadku ksiądz podczas obrzędu chrztu dodawał chrześcijańskie imię i dopisywał je w aktach parafialnych. Wiązało się to z tym, że Kościół łączył fakt nadania imienia z oddaniem dziecka pod opiekę konkretnemu patronowi³⁴. Aktualnie obowiązujący kodeks nie zawiera takiej normy. Dzisiaj w pierwszej kolejności narodziny dziecka zgłaszane są do Urzędu Stanu Cywilnego, a chrzest ma miejsce już po tym fakcie, gdy imiona są zapisane w urzędowych dokumentach. Z uwagi na ten fakt ksiądz obecnie podczas obrzędu chrztu nie pyta :jakie imię chcecie dać dziecku” tylko „jakie imię wybraliście dla swojego dziecka”³⁵. Obecny Kodeks Prawa Kanonicznego stanowi tylko aby „nie nadawać dziecku imion obcych duchowi chrześcijańskiemu”³⁶. Nie trudno zauważyć, że w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. wymagania dotyczące imienia dziecka są mniejsze, na co ogromny wpływ miała nauka Soboru Watykańskiego II i zasad odnowy prawa kanonicznego³⁷.

Prawodawca kościelny podkreśla, aby w aktach chrztu podać i zapisać imiona w dokładnie takiej kolejności i takim brzmieniu jak w akcie urodzenia, także wtedy gdy imiona nie będą imionami chrześcijańskimi³⁸.

Innym ważnym obowiązkiem związanym z przygotowaniem do chrztu dziecka jest wybór chrzestnych. Norma kodeksowa stanowi, że „Przyjmujący chrzest powinien mieć, jeśli to możliwe, chrzestnego. Ma on dorosłemu towarzyszyć w chrześcijańskim wtajemniczeniu,

³³ Por. *Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus*, Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, AAS 1917, Pars II, kan. 761.

³⁴ Por. B. Nadolski, *Liturgika. Sakramenty. Sakramentalia. Błogosławieństwa*, t. 3, Poznań 1992, s. 37.

³⁵ *Obrzędy chrztu dzieci*, dz. cyt., s. 29-33.

³⁶ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 855.

³⁷ Por. G. Ghirlanda, *Wprowadzenie do Prawa Kościelnego*, Kraków 1996, s. 70-89.

³⁸ Por. *Instrukcja duszpasterska Episkopatu*, dz. cyt., s. 99.

a dziecko przedstawiać do chrztu wraz z rodzicami oraz pomagać, żeby ochrzczony prowadził życie chrześcijańskie odpowiadające przyjętemu sakramentowi i wypełniał wiernie związane z nim obowiązki³⁹. Rodzice chrzestni mają dawać dziecku wzór życia chrześcijańskiego, pomagać pogłębiać wiarę i wiedzę religijną dziecka⁴⁰. W przypadku, gdy rodzice nie chcą lub nie mogą sami wykonywać obowiązków względem dziecka związanych z katolickim wychowaniem, to właśnie chrzestni powinni w ich zastępstwie pomagać dziecku pogłębiać wiedzę o Bogu i umożliwiać mu uczestniczenie we Mszy św. Obowiązkiem rodziców jest zatem wybór odpowiednich osób na rodziców chrzestnych swojego dziecka. Co ważne powinny być to osoby odmiennej płci, tak jak rodzice naturalni. Nie dopuszcza się do sytuacji, aby dwie osoby tej samej płci były rodzicami chrzestnymi⁴¹. Gdyby gdzieś istniała tradycja, proszenia jednej osoby na chrzestnego, niezależnie od płci dziecka, chrzestnym może być kobieta lub mężczyzna.⁴²

W Kodeksie Jana Pawła II zawarte zostało postanowienie, aby „wybrać jednego tylko chrzestnego lub chrzestną, albo dwoje chrzestnych”⁴³. Zatem chcąc ochrzcić dziecko rodzice mają obowiązek wybrać co najmniej jedną osobę na chrzestnego. Prawodawca kodeksowy podaje również warunki jakie musi spełniać chrzestny, aby został dopuszczony do pełnienia tego zadania⁴⁴:

”1° jest wyznaczony przez przyjmującego chrzest albo przez jego rodziców, albo przez tego, kto ich zastępuje, a gdy tych nie ma, przez proboszcza lub szafarza chrztu, i posiada wymagane do tego kwalifikacje oraz intencję pełnienia tego zadania;

³⁹ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 872.

⁴⁰ Por. S. Czerwik, *Wprowadzenie do odnowionego obrzędu chrztu dzieci* w: red. S. Czerwik, J. Kudasiewicz, J. Łach, A. Skowronek, *Sakrament chrztu*, Katowice 1973, s. 87n.

⁴¹ Por. *Instrukcja duszpasterska w związku ze sprawowaniem chrztu dzieci według nowego obrzędu*, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne” 1973, nr 28, s. 198.

⁴² Por. J. Szychmiller, *Obowiązki rodziców*, dz. cyt., s. 181.

⁴³ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, dz. cyt., kan. 873.

⁴⁴ Por. tamże, kan. 874 § 1.

2° ukończył szesnaście lat, chyba że biskup diecezjalny określił inny wiek albo proboszcz lub szafarz jest zdania, że słuszną przyczyną zaleca dopuszczenie wyjątku;

3° jest katolikiem, bierzmowanym i przyjął już sakrament Najświętszej Eucharystii oraz prowadzi życie zgodne z wiarą i odpowiadające funkcji, jaką ma pełnić;

4° jest wolny od jakiegokolwiek kary kanonicznej, zgodnie z prawem wymierzonej lub deklarowanej;

5° nie jest ojcem lub matką przyjmującego chrzest”.

Nie dopuszcza się do pełnienia roli chrzestnego osób niewierzących, zaniedbujących obowiązki religijne, takie jak przystępowanie do sakramentów czy uczestnictwo we mszy świętej, osób które nie uczęszczały na lekcję religii, a także żyjących w niesakramentalnym związku małżeńskim.

Zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego dziecko należy ochrzcić w kościele parafialnym jego rodziców. Jednak, gdy zachodzi poważna przyczyna, aby dziecko zostało ochrzczone w innej parafii, rodzice mają prawo zwrócić się do proboszcza z prośbą o pozwolenie na chrzest dziecka poza własną parafią⁴⁵. Co ważne, poza przypadkiem konieczności, w niebezpieczeństwie śmierci, nie należy chrzcić dzieci w szpitalach lub w domach prywatnych⁴⁶.

Osobiste przygotowanie rodziców do tak ważnego wydarzenia jakim jest chrzest ich dziecka jest kolejnym obowiązkiem z jakim muszą zmierzyć się młodzi rodzice⁴⁷, zwłaszcza gdy przynoszą do chrztu swoje pierwsze dziecko⁴⁸. Zazwyczaj w parafiach organizowane są katechezy dla rodziców przed chrztem dziecka, ale oprócz grupowej formy przygotowania rodzice mogą również osobiście rozmawiać z księdzem o swoim przygotowaniu do chrztu dziecka⁴⁹.

⁴⁵ Por. tamże, kan. 857 § 2.

⁴⁶ Por. tamże, kan. 860.

⁴⁷ Por. tamże, kan. 851 n.2.

⁴⁸ Por. *Instrukcja duszpasterska*, dz. cyt., s. 199.

⁴⁹ Por. J. Szychmiller, *Obowiązki rodziców*, dz. cyt., s. 181.

Rodzice w czasie przygotowań do chrztu powinni szczególną uwagę zwrócić na wszelkie niedociągnięcia związane z praktykami religijnymi, powinni ubogacić swoje życie religijne i w sposób szczególny być wzorem katolickiego małżeństwa, a przede wszystkim katolickich rodziców. Rodzice powinni także przygotować się do samej uroczystości chrztu, poprzez przystąpienie do spowiedzi świętej, a w dniu chrztu do Komunii świętej. To na nich ciąży także obowiązek zatroszczenia się o odpowiednie przygotowanie chrzestnych do tego wydarzenia, tak aby i oni przystąpili do sakramentu pokuty, a w dniu uroczystości do Komunii świętej⁵⁰.

Najpoważniejszym obowiązkiem rodziców katolickich jest wychowanie dziecka w duchu chrześcijańskim, dlatego powinni oni od samego początku, jeszcze przed chrztem zwracać szczególną uwagę na swoje zachowanie, aby dawać dziecku przykład chrześcijańskiego życia, wzór katolickiego małżeństwa i rodziny.

* * *

Niniejszy artykuł podjął i omówił tematykę, która jest coraz częściej lekceważona przez rodziców przynoszących do chrztu swoje dzieci, a mianowicie obowiązków jakie na nich spoczywają. Niestety bardzo często dla rodziców, chrzestnych i gości ważniejsze są prezenty, piękny stół oraz wystawne przyjęcie, a nie sam sakrament, a tym bardziej obowiązki rodziców czy chrzestnych związane z tym sakramentem. Co więcej próba zwrócenia uwagi na brak zaangażowania w chrzest dziecka czy nawet przedstawienie rodzicom ich obowiązków spotyka się często wręcz z agresją ze strony rodziców.

Rodzice pragnący ochrzcić swoje dziecko powinni zdawać sobie sprawę z obowiązku jaki na nich spoczywa. To oni są odpowiedzialni za ważne i godziwe ochrzcenie dzieci. Rodzice powinni znać wymagania jakie należy spełnić, aby móc ochrzcić dziecko, a także powinni wiedzieć jakie skutki niesie za sobą chrzest. Temu właśnie służą katechezy i spotkania dla rodziców, którzy przygotowują się do chrztu dziecka. Rodzice powinni pamiętać, że każde dziecko należy ochrzcić

⁵⁰ Por. *Instrukcja duszpasterska Episkopatu*, dz. cyt., s. 99.

w pierwszych tygodniach życia, a w razie niebezpieczeństwa utraty życia, należy ochrzcić dziecko natychmiast. Rodzice sami powinni prosić swojego proboszcza o chrzest, ale wystarczy tylko ich zgoda, jeżeli istnieje uzasadniona nadzieja, że dziecko będzie wychowywane w wierze katolickiej.

Do najważniejszych obowiązków rodziców przed chrztem dziecka należy: wczesne zgłoszenie chrztu dziecka, prośba o chrzest skierowana do właściwego szafarza, zapewnienie dziecku wychowania katolickiego, wybór imienia zgodnego z duchem chrześcijańskim, a najlepiej imienia, które nosił któryś ze świętych lub błogosławionych Kościoła katolickiego, wybór odpowiednich chrzestnych, którzy będą dawali dziecku dobry przykład życia chrześcijańskiego i będą pomagali mu pogłębiać wiarę, uzgodnienie z proboszczem miejsca i terminu chrztu, a także osobiste przygotowanie religijne do chrztu dziecka. Jeżeli sytuacja jest nagląca to nie wszystkie te warunki muszą być spełnione, a jeżeli zagrożone jest życie dziecka to można w ogóle warunki te pominąć i ochrzcić każde dziecko, które jeszcze nie zostało ochrzczone i jeszcze żyje.

Jednak najpoważniejsze i najcięższe zadanie czeka na rodziców dopiero po obrzędzie chrztu. Bowiem to na nich od tego momentu ciąży prawny obowiązek troski o katolickie wychowanie dziecka, do momentu gdy dziecko będzie na tyle dojrzałe, że samo będzie mogło decydować o swoim życiu religijnym, o swojej wierze i przekonaniach.

Bibliografia

Źródła

- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25 I 1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1- 317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.
- Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus*, Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, AAS 1917, Pars II.
- Congregatio pro Doctrina Fidei, *Instructio de baptismo parvulorum*, AAS 72 (1980), s. 1137-1156.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483).

Instructio de baptismo parvulorum w: *Posoborowe prawodawstwo kościelne*, E. Szafranski (red.), t. XII, z. 2.

Instrukcja duszpasterska Episkopatu o udzielaniu sakramentu chrztu świętego dzieciom (15 XII 1977), „Wiadomości Diecezjalne Lubelskie” 1978, nr 52, s. 97-101.

Instrukcja duszpasterska w związku ze sprawowaniem chrztu dzieci według nowego obrzędu, „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne” 1973, nr 28, s. 196-200.

Obrzędy chrztu dzieci według rytuału rzymskiego, Katowice 1972.

Literatura

Czerwik S., *Wprowadzenie do odnowionego obrzędu chrztu dzieci* w: red. S. Czerwik, J. Kudasiewicz, J. Łach, A. Skowronek *Sakrament chrztu*, Katowice 1973, s. s. 77-121.

Ghirlanda G., *Wprowadzenie do Prawa Kościelnego*, Kraków 1996.

Hemperek P., W. Góralski, F. Przytuła, J. Bakalarz, *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. Księga IV. Uświęcające zadanie Kościoła*, Lublin 1986.

Nadolski B., *Liturgika. Sakramenty. Sakramentalia. Błogosławieństwa*, t. 3, Poznań 1992.

Pastuszko M., *Dzieci jako podmiot chrztu*, „Prawo Kanoniczne” 22 (1979), nr 1-2, s. 93-129.

Pastuszko M., *Prawo o sakramentach świętych*, t. 1: *Normy ogólne i sakrament chrztu*, Warszawa 1983.

Skowronek A., *Z teologii chrztu* w: red. J. Skowronek, *Sakrament chrztu*, Katowice 1973, s. 7-74.

Sztuchmiller R., *Obowiązki rodziców w zakresie zapewnienia i przygotowania chrztu dzieci* w: red. A.J. Nowak, W. Słomka, *Chrzest – nowość życia*, Lublin 1992, s. 173-183.

Wąsik W., *Obowiązki rodziców związane z udzieleniem chrztu dzieciom*, „Kieleckie Studia Teologiczne” 2002, nr 1-2, s. 172-184.

Streszczenie

Artykuł ma na celu przybliżenie problematyki dotyczącej roli rodziców pragnących ochrzcić swoje dziecko, a także zadań jakie muszą oni spełnić

przed sakramentem chrztu. To oni są odpowiedzialni za ważne i godziwe ochrzcenie dzieci i przede wszystkim powinni znać wymagania jakie należy spełnić, aby móc ochrzcić dziecko, a także powinni wiedzieć jakie skutki niesie za sobą ten sakrament.

Do najważniejszych obowiązków rodziców przed chrztem dziecka, o których wspomniano w artykule należy: wczesne zgłoszenie chrztu dziecka, prośba o chrzest skierowana do właściwego szafarza, zapewnienie dziecku wychowania katolickiego, wybór imienia zgodnego z duchem chrześcijańskim, a najlepiej imienia, które nosił któryś ze świętych lub błogosławionych Kościoła katolickiego, wybór odpowiednich chrzestnych, którzy będą dawali dziecku dobry przykład życia chrześcijańskiego i będą pomagali mu pogłębiać wiarę, uzgodnienie z proboszczem miejsca i terminu chrztu, a także osobiste przygotowanie religijne do chrztu dziecka.

Summary

The article is aimed at introducing the issue of the role of parents who want to baptize their child, as well as tasks that they must fulfill before the sacrament of baptism. They are responsible for the important and fair baptism of children and, above all, they should know the requirements that must be met in order to be able to baptize a child, and also should know what effects this sacrament brings.

The most important duties of parents before the baptism of the child, mentioned in the article, include: early baptism of the child, request for baptism directed to the proper minister, providing the child with Catholic education, choosing a name consistent with the Christian spirit, and preferably the name of one of the saints or blessed catholic Church, the choice of the appropriate godparents, who will give the child a good example of Christian life and will help him deepen his faith, agree with the priest the place and date of baptism, and personal religious preparation for the baptism of the child.

Słowa kluczowe: chrzest, rodzice, obowiązki, przygotowanie do chrztu, rodzice chrzestni

Keywords: baptism, parents, obligations, preparation for baptism, godparents

Biogram

Ks. T. Smoliński: kapłan diecezji włocławskiej; święcenia kapłańskie przyjął z rąk ks. bp Wiesława Meringa w 2010 roku i w tym samym roku uzyskał tytuł magistra teologii; stopień naukowy licencjata teologii uzyskał w 2014 roku na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; w 2018 roku ukończył studia na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie ze stopniem naukowym licencjata z prawa kanonicznego, równoznacznym z tytułem magistra prawa kanonicznego; obrońca węzła małżeńskiego w Sądzie Biskupim we Włocławku. E-mail: tsmoli@poczta.onet.pl.